

DE CURAÇAOSCHE COURANT.

(By deze Courant behoort een Vervolg.)

Deel XXX. ZATURDAG den 2den JULY 1842. N. 27.

'S GRAVENHAGE, 14 *Maart.* De volgende berigten uit Suriname zyn voor de kennis van den tegenwoordigen toestand dier kolonie niet onbelangryk.

Door eene doelmatige en spaarzame aanwending van 's lands penningen, en de bekwame medewerking van den Majoor der artillerie *Engelberts*, zyn, onder het yverig bestuur van den Heer *Ryk*, vele en belangryke voorzieningen daargesteld in den toestand der publieke gebouwen en werken, zonder dat zulks tot eene vermeerdering van uitgaven heeft aanleiding gegeven.

Het fort Nieuw-Amsterdam, dat kort te voren slechts uiterlyk de gedaante van een versterkt fort had, is geheel hersteld, en in behoorlyken staat van tegenweer gebragt.

Het fort Zeelandia is verbeterd door het bouwen van nieuwe officiers-woningen; terwyl de posten van het zoogenaamde cordon van binnenlandsche defensie in voldoenden staat zyn gebragt.

De verschillende gouvernements-kantoren zyn vereenigd in een vroeger begonnen, doch nu eerst voltooid steenen gebouw te Paramaribo, aan hetwelk de naam van Stadhuis is gegeven.

Het vervallen lokaal van het geregtshof van Suriname is zoo goed als geheel hernieuwd; terwyl de inrigting daarvan zoodanig is verbeterd, dat de particuliere West-Indische Bank, die in een oud, vervallen houten gebouw gevestigd was, derwaarts is kunnen worden overgebragt.

Twee geheel nieuwe gouvernements-magazynen zyn te Paramaribo gebouwd, ter vervanging van het bestaande magazyn en daaraan grenzende gebouwen, welke ten eenenmale onbruikbaar waren geworden; zynde voorts de aanbouw van een derde magazyn aanbesteed.

De bruggen en wegen in en rondom de stad Paramaribo worden thans behoorlyk onderhouden.

De geheel vergane houten beschoeijing der rivier in de stad Paramaribo is vervangen door eenen walmuur van zandsteenen, afkomstig van een onvoltooid en geheel nutteloos fort.

De vrye bevolking der kolonie Suriname, waarvan het getal op ruim 10,000 zielen wordt geschat, bestaat slechts voor een klein gedeelte uit Europeanen en derzelver afstammelingen, en overigens uit kleurlingen en gemanumitteerde slaven.

Het getal der slaven, die aan de plantagiën verbonden zyn, bedraagt 32,622, en dat dergenen, die op privé namen zyn ingeschreven 14,257, zoodat de geheele slavenmagt in de kolonie Suriname in het laatst van het jaar 1841 bedroeg 46,879 koppen.

De melaatschen, die ten getalle 400 á 450, op het etablissement Batavia, afgezonderd van de verdere bevolking, leven, en die voor de maatschappy voor altoos verloren zyn, worden grootendeels ten koste van het gouvernement onderhouden.

De R. K. Pastoor *Grooff* heeft zich met het godsdienstig onderwys van deze ongelukkigen belast. Hy blyft zich by voortduring geheel aan die instelling wyden, en brengt verreweg het grootste gedeelte van het jaar te midden van deze tooneelen van ellende en jammer door, waardoor hy een zeldzaam voorbeeld geeft van menschlievendheid en zelfopoffering.

De verspreide stammen van Indianen, wier getal moeijelyk is te bepalen, doch hetwelk dat van 1000 waarschynlyk niet te boven gaat, leven van jagt en visschery, en zyn afkeerig van allen arbeid.

De bevredigde boschnegers, afstammelingen van vroeger weggeloopen slaven, zyn verdeeld in onderscheidene stammen, als de Aukaners, wier getal op ongeveer 2500 zielen wordt geschat; de Saramaccaners en Sarakreekers, ten getale van omstreeks 3000 zielen; en de Bekoe en Moesinga of Matuarie boschnegers, die kunnen geacht worden 800 hoofden sterk te zyn. Vroeger waren deze boschnegers voor de veiligheid der kolonie gevaarlyk, en is uit dien hoofde het zoogenaamde cordon van binnenlandsche defensie tegen hen aangelegd. Thans leven zy stil in hunne bosschen, doch dragen tot de waarde van het land niets by. Want behalve de bewerking van kostgronden voor hun levensonderhoud, verrigten zy geenen anderen arbeid dan het vellen en behakken van eenig hout, dat zy langs de rivieren afvoeren en op de plantagiën of in de stad verkoopen. Onder den stam der Saramaccaners en Sarakreekers heeft het Christendom eenige vorderingen gemaakt, door de bemoeijingen van een' zendeling der Moravische broeders, wiens werkzaamheden tot uitbreiding van het Christendom met een gunstig gevolg bekroond schynen te worden.

Met den stam der zoogenaamde Bonninegers, tellende tusschen de 6 en 700 zielen, worden geene regtstreeksche betrekkingen aangehouden, vermits zy afstammelingen zyn van opstandelingen, die in 1805, na moord en plundering bedreven te hebben, in de bosschen zyn gevlugt. Men laat hen thans ongemoeid en de Aukaners staan borg voor hun gedrag. Zy zyn aan den linkeroever der Morawyne gevestigd, doch verplaatsen zich langzamerhand naar den regter oever of de Fransche zyde van die rivier.

De bovenstaande cyfers te zamen trekkende, kan de tegenwoordige bevolking van Suriname geschat worden als volgt:

Vrye menschen van alle kleur .	10,200
Slaven	46,879
Indianen	1,000
Bosch-negers	7,000
Totaal	65,079

De slaven nemen jaarlyks in getal af.— De vermindering heeft, over de laatste drie jaren, ongeveer 850 's jaars, of nagenoeg 2 ten honderd bedragen. Tot die vermindering dragen de manumissiën veel by,— maar als voorname oorzaken schynen te moeten worden aangewezen, de zedeloosheid, de veelwyvery, overmatigen en vooral nachtelyken arbeid en eindelyk eene, aan die oorzaken van uitputting onevenredige voeding.

De gezondheids-toestand, die in het algemeen in de kolonie Suriname bevredigend is, heeft, gedurende de laatste vyf maanden van het afgeloopen jaar, eene ongunstige wending genomen. In Augustus 1841 hebben zich kwaadaardige galkoortsen geopenbaard, die spoedig veel kenteekenen van gele koorts hadden. Ofschoon het garnizoen in het eerst scheen vry te blyven, werd hetzelve in October en November aangetast, en terwyl er in de eerste zes maanden niet meer dan 23 sterfgevallen onder hetzelve hadden plaats gehad, is dit getal in de laatste zes maanden tot 52 geklommen.

De in Suriname gestationeerde oorlogsvaartuigen hebben een betrekkelyk gering verlies geleden; zynde van de equipagiën derzelve gedurende de eerste zes maanden van 1841 slechts één, en gedurende de laatste 6 maanden niet meer dan 9 man overleden.

De koopvaardyvloot is het meest aangetast geworden. De meeste schepen hebben, uit hoofde van verlies aan opvarenden, niet te huis kunnen varen, zonder dat hunne equipagiën zyn aangevuld, of door de oorlogschepen, of door inhuring van afgedankte militairen of anderen.

By de burgery was het getal overledenen in de eerste zes maanden van het afgeloopen jaar 143, en in het overige gedeelte van het jaar 207.

De ziekte was in het laatst van January dezes jaars wel verminderd, maar nog niet geheel geweken.

De staat van den landbouw is in de kolonie Suriname in het algemeen gedrukt door de buitengewoon lage pryzen der koloniale producten in Nederland.

Het getal der nog in bewerking zynde plantagiën en gronden bedraagt 383.— Hieronder zyn 106 suiker-plantagiën, waarvan 46 van stoomwerktuigen zyn voorzien. Op de overige plantagiën worden de suikermolens door water of door muilezels in beweging gebragt.

Voorts zyn er 129 koffij-, 50 katoen-, 2 cacao- en 1 indigo-plantagiën.

De overige zyn kleine kost- en kweekgronden, die geene producten voor den uitvoer leveren.

De oogst is in het jaar 1841 niet onvoordeelig geweest. Gedurende het gemelde jaar zyn afgescheept geworden 31 millioen ponden suiker; 1,700,000 ponden heele koffij; 239,000 gebroken koffij; 1½ millioen ponden gezuiverde katoen; ruim 85,000 ponden ongezuiverde katoen; ruim 86,000 ponden cacao; ruim 78,000 gallons rum; ruim 99,000 gallons melassie; en eindelyk 638 ponden indigo. Dit resultaat verschilt niet veel van dat van 1840. De gemelde producten zyn uitgevoerd geworden met 82 Nederlandsche en 32 Amerik. schepen.

De handel met Britsch en Fransch Guiana is van weinig belang. De uitvoer derwaarts bestaat in jenever, provisiën, maïs en andere min belangryke artikelen. De handel met de Nederlandsche West-Indische eilanden heeft zich bepaald tot eenige kleine ladingen zout, waartegen dram, melassie en maïs derwaarts is uitgevoerd. De invoer uit Amerika, bestaande uitsluitend uit provisiën, heeft in 1841 bedragen eene waarde van *f* 415,800, welke is gedekt door den uitvoer van melassie en door remises in wissel.

De wederafgifte van Wissels op Nederland door de particuliere West-Indische Bank heeft gunstig gewerkt, en men verwachtte, dat de pryzen der goederen en levensbehoeften langzamerhand tot derzelver gewone hoogte zouden worden teruggebragt.

Het Christendom maakt zigtbare vorderingen. In de stad worden vele Heidenen gedoopt, die belydenis des geloofs in eene der christelyke gemeenten afleggen. De verspreiding des Christendoms op de plantagiën wordt door de Moravische broeders met onbezweken yver voortgezet, ofschoon zy niet overal even welwillend worden ondersteund.

Het onderwys is, in verhouding tot de geringe hulpmiddelen, die aanwezig zyn, op eenen goeden voet. Het schoolgeld is matig, zoodat het voor de min of meer gegoeden geen bezwaar oplevert. De kinderen der minvermogenden worden gratis onderwezen.—*Amsterd. Courant.*

A° 1842. N°. 8.

PUBLICATIE,

Wegens het vertrek met verlof uit deze kolonie van Jhr. R. F. Baron VAN RADERS, Gezaghebber over dezelve, en de interimaire opneming van die betrekking door den Ed. Achtbaren Heer C. L. VAN UYTRECHT, Koloniale Ontvanger en Majoor Kommandant van de Schuttery en den Landstorm.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GEZAGHEBBER van de kolonie Curaçao en onderhoorige Eilanden.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doet te weten:

Alzoo by resolutie van Zyne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West Indische Bezittingen dd. 5 October 1841 No. 1453/1170, aan ons is toegestaan verlof tot het doen eener buitenlandsche reis, en daarby tevens de Heer C. L. VAN UYTRECHT Koloniale Ontvanger en Majoor Kommandant van de Schuttery en den Landstorm is gecommitteerd, om, by ons eventueel vertrek, ad-interim de betrekking van Gezaghebber waartenemen.

En vermits wy van voornemen zyn dezer dagen van het opgemelde verlof gebruik te maken.

Zoo is het, dat wy ter kennisse brengen van het algemeen: dat aan genoemden Heer C. L. VAN UYTRECHT, op heden de betrekking van Gezaghebber over deze kolonie ad-interim is overgegeven, nadat Zyn HoogEd. Gestrenge als zoodanig, in eene vergadering van den Kolonialen Raad, den eed in onze handen heeft afgelegd.

Lastende en bevelende aan elk en een iegelyk, wien zulks zoude kunnen of mogen aangaan, om den genoemden Heer C. L. VAN UYTRECHT in zyne voormelde hoedanigheid van Gezaghebber ad-interim te erkennen, te gehoorzamen en naar vereisch te eerbiedigen.

Geachte ingezetenen dezer kolonie!

In het afgeloopene tydbestek van zes jaren, is het steeds myn streven geweest om aan de dure verpligtingen, die als hoofd dezer volkplanting op my berustten, te beantwoorden, en alzoo aan het geluk dezer bevolking en het leggen van eenen grondslag voor haar beter bestaan en aanwakkerenden bloei, te arbeiden: moeijelykheden van verschillenden aard hebben den gereden voortgang vertraagd, doch Godes zegen op het ondernomene werk heeft daarby niet ontbroken en, onder den invloed van dezen, zullen ook wel meer en meer de zaden ontkiemen, die met den tyd, heilzame vruchten en vermeerdering van voortbrengselen uit den grond zullen opleveren.

Aan onzen geachten opvolger in het Bestuur is het nu toevertrouwd, uw heil meer byzonder ter harte te nemen; moge hy daarin slagen, naar onze beste wenschen en gebeden! Wy durven hopen dat eene medewerking niet minder dan die, welke door ons werd ondervonden van de verschillende authoriteiten en goede ingezetenen alhier, aan welke wy in dankbaarheid zullen blyven gedenken, Zyn HoogEd. Gestrenge insgelyks moge ten deel vallen en bemoedigen.

De zegen des Allerhoogsten, dale intusschen ruimschoots over deze eilanden en hare bewoners neder.

Gearresteerd op Curaçao den 1 July 1842, het 2de Jaar van Zyne Majesteits Regering.

R. F. VAN RADERS.

Ter ordonnantie van den Gezaghebber,
De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

Uitgevaardigd achtervolgens de dispositie van den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber van Curaçao en onderhoorige eilanden dd. 28 Juny 1842 No. 262, en gepubliceerd op Curaçao binnen het fort Amsterdam en in de Willemstad dato utsupra.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

A° 1842. N°. 9.

PUBLICATIE,

Wegens de interimaire opneming der betrekking van Gezaghebber over de kolonie Curaçao, Bonaire en Aruba, door den Edel Achtbaren Heer C. L. VAN UYTRECHT, Kolonialen Ontvanger en Majoor Kommandant van de Schuttery en den Landstorm.

IN NAAM DES KONINGS!

WY CASPER LODEWYK VAN UYTRECHT, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, gecommitteerd tot de waarneming ad-interim der betrekking van Gezaghebber over de kolonie Curaçao, Bonaire en Aruba.

Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doet te weten:

Dat overmits Zyne Excellentie de Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, by resolutie van den 5 October 1841 No. 1453/1170, goedgevonden heeft te bepalen, dat, by eventueel vertrek met buitenlands verlof, van den Hoog Edel Gestrengen Heer Jhr. R. F. Baron VAN RADERS, Gezaghebber dezer kolonie, het bestuur over deze volkplanting tydelyk aan ons zal moeten opgedragen worden, en

Naardien Zyn HoogEd. Gestrenge voornemens is binnen kort zich op reis naar Nederland te begeven,

Zoo hebben wy, na alvorens in eene vergadering van den Kolonialen Raad, op heden den voorgeschreven eed ingevolge bepaling afgelegd te hebben, de betrekking van Gezaghebber over deze kolonie ad-interim op ons genomen.

Doordrongen van erkentelykheid voor het groote vertrouwen, dat het Gouvernement Generaal door deze beschikking in ons heeft gelieven te stellen, hebben wy, de ondersteuning en den zegen van het Opperwezen afsmeekende, die gewigtige betrekking tydelyk aanvaard, met het vaste voornemen dat, voorgelicht door de wetten en reglementen, welke alhier bestaan en naargaans mogten gemaakt worden, de behartiging der belangen van het Gouvernement en de bevordering van het welzyn dezer kolonie, steeds het voorname, het eenige doel van ons streven zullen uitmaken.

De onmiskenbaar yverige pogingen, welke tot verbetering van den toestand der kolonie, door den HoogEdel Gestrengen Heer Gezaghebber, gedurende een zesjarig bestuur met volharding zyn aangewend, zullen ons in vele opzigten daarin tot leiddraad en middel verstrekken, op dat voor zoo ver zulks in ons zal berusten, niets verzuimd worde, tydens Hoogdeszelfs afwezigheid, wat strekken kan, om de onderscheidene instellingen en aanleggingen door Hoogdenzelve ontworpen en reeds daargesteld, zoodanige resultaten te laten opleveren, als waarvoor dezelven geschikt zullen bevonden worden.

De medewerking der autoriteiten en de goede wil der brave en weldenkende ingezetenen dezer kolonie, noodzakelyk rekenende tot het bereiken van ons doel, vertrouwen wy, dat elk het zyne zal bydragen om ons, in alle omstandigheden waar zulks vereischt mogte worden, de tydelyke waarneming van deze in menig opzigt moeijelyke betrekking te verligten en daarin te gemoet te komen en zoo doende met ons de handen in elkander te slaan, ten einde de belangen van het Gouvernement en het algemeene welzyn dezer kolonie te behartigen en te verzekeren.

Gearresteerd op Curaçao den 1 July 1842, het 2 Jaar van Z. M. Regering.

C. L. VAN UYTRECHT.

Ter ordonnantie van den Gezaghebber,
De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

Gepubliceerd op Curaçao binnen het Fort Amsterdam en in de Willemstad dato utsupra.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 29 Juny 1842.

BY dispositie van den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie, in dato 9 dezer No. 232, is de Heer Jan Matthias Grunings, provisioneel voor den tyd van zes maanden, belast met de werkzaamheden van Klerk van den 8 rang ter Administratie van Financien, welke betrekking vacant is geworden door het aan den Heer C. R. Quast eervol verleende ontslag.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 30 Juny 1842.

BY dispositie van den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie in dato 28 dezer No. 263, is de vergunning verleend tot het oprigten van algemeene begraafplaatsen voor de Roomsch Catholyke Gemeente op dit eiland, als:

1. Op den tuin Kabrieten Berg, alias Barbe, gelegen in de West Divisie dezes eilands, thans in eigendom aankomende den Weleerwaarden Heer M. J. Niewindt.
2. Op de gronden, aan de Roomsch Catholyke kerk, der Heilige Rosa toegewyd afgestaan, gelegen in de Oost Divisie dezes eilands, en
3. Op de gronden, op welke volgens de by dispositie van dit Bestuur dd. 13 Mei 1841 No. 170 verleende vergunning, eene nieuwe Roomsch Catholyke kerk of kapel staat gebouwd te worden.

Wordende van deze vergunning hierby, op last van Zyn HoogEd. Gestr. openlyke kennisgeving gedaan.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 30 Juny 1842.

ALZOO de persoon van ANTOINE RUIZ zich by rekwest aan den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie geadresseerd heeft, met verzoek om te mogen verkrygen *Brieven van Manumissie* voor den hem in eigendom aankomende slaven jongen genaamd CHEVALLIER, oud 7 jaren, zoon van OSEFA, zoo is het, dat de HoogEd. Gestrenge Heer Gezaghebber goedgevonden heeft zulks algemeen bekend te maken en een iegelyk, die eenig regt of pretentie op den gemelden slaven jongen mogt sustineren, optereopen, om binnen den tyd van *drie weken*, na dat deze bekendmaking voor het eerst in de openbare dagbladen zal zyn geplaatst geweest, van hun vermeend regt of pretentie ter Koloniale Secretary dezes eilands aantekening te doen; zullende na verloop van dien tyd, de vereischte brieven van Manumissie verleend worden.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 1 Julyy 1842.

NAMENS den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie wordt by deze bekend gemaakt, dat de zetting van het brood voor de volgende week, eindigende den 9 dezer als volgt is bepaald: het brood van vyftien Cents moet 17 Oncen wegen en van mindere pryzen naar evenredigheid; zullende het zoogenaamde fransche brood van den voormelden prys een once minder mogen wegen; op poene als by de Publicatie van den 16 Maart 1824 is vastgesteld.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KENNISGEVING.

DE Heer Gezaghebber dezer Eilanden Baron VAN RADERS den ondergeteekende in last gegeven hebbende om ter kennisse van het algemeen te brengen, dat er geene officiele afscheids audientie ter gelegenheid van de op handen zynde afreize van Zyn HoogEdel Gestrenge naar het Moederland zal plaats hebben, maar dat Zyn HoogEd. Gestr. van heden af tot aan deszelfs vertrek uit de kolonie, dagelyks van 12 tot 4 ure namiddags, te spreken zal zyn, en dat de Heeren en Dames, dewelken hunne opwachting ten Gouvernements huize nog zouden wenschen te maken, door Zyn HoogEd. Gestr. en familie zullen worden afgewacht op den avond van Maandag aanstaande, den 4 dezer, zoo heeft de ondergeteekende de eer zich mits deze van die last te kwyten.

Curaçao den 1 July 1842.

De Adjudant by den Heere Gezaghebber van Curaçao en onderhoorige Eilanden,
E. J. SLENGARDE,
1e. Luit.

Publieke Verkooping van Katoen en Wol

OP Maandag, den 4 July 1842, des morgens te 9 ure, vóór het Waaggebouw, als:

5 Balen Inlandsch Katoen.
1 „ Merinos wol, en
2 „ Veredelde do.

Curaçao den 30 Juny 1842.
De Administrateur van Financien,
J. PH. BOSCH.

TE KOOP
BY
AUGUST MULLER,

Hollandsche Vilte Hoeden—Suprafyn Zwart half Laken.

TE KOOP
Ter Drukkery.

Onderscheidene Hollandsche, Fransche en Engelsche Schoolboeken, á kontant.

OVERLEDEN op Maandag, den 27 Juny, in den ouderdom van 85 Jaren, Mevrouw ANNA CATHARINA ELLIS, Weduwe AREND HENDRIK DE ROCHEMONT.

CURAÇAO.

SCHYNGESTALTEN DER MAAN.
JULY 1842.

N. M. Vrydag den 8 te 2 u. 28 m. 's morgens.
E. K. Donderdag den 14 te 5 u. 33 m. 's avonds.
V. M. Vrydag den 22 te 6 u. 25 m. 's morgens.
L. K. Zaturdag den 30 te 10 u. 10 m. 's voormidd.

Gisteren, den 1 dezer, heeft de HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber R. F. Baron VAN RADERS het bestuur dezer kolonie aan den Edelen Achtbaren Heer C. L. VAN UYTRECHT, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Majoor Kommandant van de Schuttery en den Landstorm, met de gebruikelyke plegtigheden overgegeven. Tot dat einde is de Koloniale Raad en de Regtbank der kolonie, des morgens te 7 ure op het Gouvernements huis in de Raadzaal vergaderd geweest, in welke vergadering de Heer VAN UYTRECHT den vereischten eed afgelegd heeft, daarop zyn twee daartoe betrekkelyke publicatien van de puije van het Gouvernements huis afgelezen, vervolgens hebben de beide Gezaghebbers het Bataljon Schuttery en het Garnizoen, welke voor die gelegenheid binnen het fort Amsterdam in parade waren opgetrokken, in oogenschouw genomen, en eindelyk zyn de gemelde publicatien in de Willemstad ter gewone plaatse, ten overstaan van eene commissie uit den Kolonialen Raad, afgelezen geworden.

Verleden Zaturdag, den 25 Juny, is Z. M. Brik DE SNELHEID, gekommandeerd door den Kapitein Luitenant ter Zee J. A. ZOUTMAN, van deze haven naar Suriname vertrokken. De SNELHEID zal de Eilanden St. Eustatius en St. Martyn aandoen.

Verleden Zondag, den 26 Juny, is de Stoompakket THAMES, Kommandant HAST, vóór deze haven geweest en bragt europische berigten mede tot het begin van Juny. Wy kunnen met genoegen vermelden, dat het berigt van den dood van Koning Louis Philippe valsch is. De Engelsche Couranten tot den 30 Mei, welke wy gelezen hebben, bevatten niets hoegenaamd van een zoodanige aanslag op het leven des konings, en de postmeester van de THAMES, die aan wal geweest is, wedersprak ook dit berigt, doch vertelde te gelyker tyd, dat er wederom op de koningin van Engeland is geschoten geworden, en dat de onverlaat, die deze grove misdaad door een pistool schot had willen plegen, dadelyk gevat en met veel moeite ontzet is geworden uit de handen van het volk, dat hem heeft willen verscheuren.

De met de Stoompakket alhier ontvangene Londensche Couranten loopen tot het laatst van Mei; doch derzelver inhoud is zeer onbelangryk.

Er waren in Engeland geene latere berigten uit China en Afghanistan ontvangen.

De berigten uit Engeland, Frankryk en Spanje behelsden hoofdzakelyk de verrigtingen van de wetgevende vergaderingen: die van Engeland wegens de nieuwe belasting op de inkomsten, die van Frankryk wegens het regt van onderzoek en het aanleggen van nieuwe spoorwegen, en die van Spanje wegens de staatsbegrooting en het handelstraktaat met Engeland, waartegen de fabriekstad Barcelona zich blyft verzetten.

Uit Nederland was het berigt, dat de commissie, welke de financieele schikking tusschen Nederland en Belgien moest regelen, ontbonden was. De Nederlanders hadden alle inwilligingen gedaan; doch de Belgen zochten maar op de lange baan te brengen het overnemen van het kapitaal, hetwelk vyf millioenen renten opbrengt, en hetwelk zy, volgens het traktaat van de 24 artikelen, moeten overnemen. Men dacht, dat het nederlandsche gouvernement zich tot de vyf mogendheden, welke dit traktaat gesloten hebben, zal vervoegen; als wanneer het protocolleren op nieuw een aanvang kan nemen.

De Senaat van Hamburg heeft uit Londen ontboden eene afteekening van het plan van den beroemden bouwmeester Wren, volgens hetwelk het afgebrandde Londen weder is opgebouwd, ten einde hieruit een ontwerp te maken voor het opbouwen van de oude stad te Hamburg. Als men die nauwe straten, welke er vóór den brand bestonden, zoodanig weer laat opbouwen, dan loopt men gevaar om dien brand eenmaal hernieuwd te zien.

Op denzelfden dag van de aankomst van de Stoompakket, is de Zeilpakket, de nederlandsche Schoener JAN ERNST, Kapitein J. A. DE HASETH, naar Santa Martha vertrokken met de brieven zakken voor Santa Martha en Carthagena.

Op den 28sten Juny is de Zeilpakket de nederlandsche Schoener GRAND ORIENT, Kapitein H. EVERTSZ, van Santa Martha, binnen deze haven aangekomen.

'S GRAVENHAGE, 6 *Feb.* Uit Madrid wordt, van den 29sten der vorige maand, geschreven, dat de Regent aan H. M. de Koningin der Nederlanden het grootkruis der orde van Maria Louisa verleend heeft, alsmede aan Z. K. H. den Prins van *Oranje* de decoratie der orde van het Gulden Vlies.

— 13 *April.* Men verzekert, dat Z. Exc. de minister van Justitie, de Heer *van Hall*, by de aanvaarding zyner betrekking, eene circulaire aan de regterlyke autoriteiten heeft gerigt, waarby Z. Exc. van zyn optreden als minister kennis geeft, en dezelve tevens aanspoort, steeds de bepalingen der wetten en der Grondwet stipt in het oog te houden en na te volgen, en waarby Z. Exc. de bedoelde autoriteiten tevens voor oogen moet gesteld hebben, dat de regterlyke magt in dezen grondwettigen staat op een geheel onafhankelyk standpunt geplaatst, en dat zy buiten allen invloed, van welke magt ook, gesteld is.

— 22 *April.* By besluit van den 19den April, is de luitenant generaal, graaf *H. G. de Perponcher*, in de hoedanigheid van buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. by het hof van Pruissen, eervol ontslagen, onder dankbetuiging voor de veeljarige yverige en getrouwe diensten, door hem als zoodanig aan den lande bewezen.

Door Z. M. is, by besluit van dezelfde dagteekening, tot 's Konings gezant en gevolmagtigd minister by het hof van Berlyn benoemd *A. C J.* baron *Schimmelpenninck van der Oye*, tot hiertoe buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister by het hof van Rusland.

Tot Zr. Ms. buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister by het hof van Rusland is, by besluit van den 20sten dezer, benoemd de baron *W. Mollerus*, tot hiertoe buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister by het hof van Oostenryk.

By besluit van den 20sten dezer, is tot Zr. Ms. buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister by het hof van Weenen benoemd *J D. B. A.* baron *van Heeckeren.*

AMSTERDAM, 17 *Maart.* Den 21 Febr. is te Woerden in het tuchthuis overleden de beruchte Constant Polari, den 10 Mei 1780, te Wick, in Italie, geboren, en befaamd door den diefstal van de juwelen onzer tegenwoordige koningin, toenmaals prinses van Oranje. Na eene achtjarige tucht, welke hy, ingevolge zyn vonnis van twaalf jaren confinement en publieke tentoonstelling, dato 8 Maart 1834, in de strafgevangenis te Woerden doorbragt, bezweek hy eindelyk, na nog vour weinige weken des konings genade tot zyn ontslag, ofschoon te laat, ingeroepen te hebben, in de hoop van nog voor zynen dood zyne eenige dochter te mogen zien. De armoede en het gebrek, welke hy in vorigen levenstand nooit leerde kennen, ondermynden reeds voor langen tyd zyne krachten en sloopten schier onzigtbaar het gebouw zyns aanzyns, tot dat eene kwynziekte hem op het ziekbed wierp, van hetwelk hy niet weer oprees.

BERLYN, 3 *Feb.* H. K. H. Prinses *Albert* is den eersten dezer gelukkig van eene Prinses bevallen; de *Staats-Zeitung* geeft, onder dagteekening van gisteren, op de volgende wys hiervan kennis: "Gisteren avond, te 9¾ ure, is H. Kon. Hoogheid de Prinses, Gemalin van Z. Kon. Hoogh. Prins *Albert*, tot blydschap van geheel het Koninklyk Huis, gelukkig van eene Prinses bevallen. Deze verheugende gebeurtenis is aan de inwoners onzer stad door het lossen van het kanon bekend gemaakt."

HAMBURG, 16 *April.* Het bestuur van de hier gevestigde maatschappy tot het daarstellen van duitsche kolonien heeft aangekondigd, dat de in het verleden najaar door hetzelve met de te Londen gevestigde Nieuwzeelandsche-maatschappy geslotene overeenkomst, waarby deze laatste de Chattam-eilanden aan de eerstgenoemde maatschappy afstond, ten einde daar eene duitsche kolonie te stichten, door het engelsche gouvernement niet bekrachtigd is geworden, op grond dat de genoemde eilanden een deel van het gebied van Hare Britsche Majesteit uitmaken; en met Nieuw-Zeeland aan de engelsche wetten en het engelsche gezag onderworpen zyn en moeten blyven. De bedoelde overeenkomst is dus vervallen, en met dezelve ook het plan om de Chattam-eilanden tot eene duitsche kolonie te maken.

'S GRAVENHAGE, 1 *Mei.* By de Tweede Kamer is van regeringswege ingediend een nieuw ontwerp van wet op de burgerlyke pensioenen. Dit ontwerp behelst onder andere de volgende bepalingen:

Art. 1. Pensioen wordt verleend aan burgerlyke ambtenaren in de volgende gevallen: *a.* Aan hen, die, den ouderdom van 65 jaren vervuld en den lande 40 jaren gediend hebbende, verlangen mogten hun ambt neder te leggen; *b* Aan hen, die uithoofde van ziels- of ligchaamsgebreken, voor de waarneming van hun ambt ongeschikt worden; *c.* Aan hen, die, ten gevolge van hervorming of vereenvoudiging in het bestuur, of om andere redenen in 's lands algemeen belang, aftreden, en aan wie geen wachtgeld wordt toegelegd, of die, na dit gedurende drie jaren genoten te hebben, niet zyn geplaatst; *d.* Aan hen, die, in en door de dadelyke uitoefening hunner functien, volstrekt buiten staat worden gesteld om den lande langer te dienen; mitsgaders *e.* aan de weduwen en weezen, wier mannen of vaders, in en door dadelyke uitoefening hunner functien, omgekomen, of, ten gevolge van, in die uitoefening, bekomen wonden, binnen een jaar daarna overleden zyn.

Art. 2. Burgerlyke ambtenaren zyn zy, die, in andere dan militaire of kerkelyke betrekkingen, zich bevinden in de algemeene dienst van den Staat; die, als zoodanig, uit kracht der wet, of door of van wege den Koning benoemd, van vaste aanstelling zyn voorzien, en wier jaarwedden uit de staatsinkomsten worden gekweten. De ambtenaren in 's Ryks overzeesche bezittingen zyn onder de ten deze bedoelde burgerlyke ambtenaren niet begrepen.

Art. 4. Alle aanspraak op het verkrygen van pensioen gaat verloren voor hem, die, behalve in de gevallen by de art. 1, 15 en 16 aangewezen, ontslag verkrygt op eigen verzoek, of die, het zy ten gevolge eener infamerende straf, het zy uithoofde van wangedrag, van zyn post wordt ontzet of denzelven eigendunkelyk verlaat. Voor hem, evenwel, die, na op eigen verzoek ontslagen te zyn geweest, later mogt worden herplaatst, zullen de diensten, vóór dat ontslag en na de herplaatsing bewezen, gelykelyk geldig zyn. Hy zal echter by zyne herplaatsing met nieuw aangestelde ambtenaren gelykstaan, wat betreft de verpligting aan dezen opgelegd; ten zy de redenen, welke hem tot het vragen van ontslag bewogen, aanleiding mogten geven om die verpligtingen op te heffen of te wyzigen; in welk geval het den Koning blyft voorbehouden daaromtrent, by byzondere beschikking, naar billykheid te voorzien.

Art. 6. Ten einde de schatkist in het bezwaar der burgerlyke pensioenen te gemoet te komen, zal op de wedde of belooning, aan burgerlyke ambtenaren, hetzy by de wet, hetzy door of van wege den Koning reeds toegekend of in het vervolg toetekennen, worden ingehouden 2½ pct. jaarlyks.— Op de wedde of belooning van hem, die, na de invoering dezer wet, voor het eerst eene vaste aanstelling, of ook voor het eerst eene vaste belooning, verkrygt, zal worden ingehouden 50 pct., verdeeld over het uittebetalen bedrag in den loop van de twee eerste jaren. Gelyke 50 pct., verdeeld over het uittebetalen bedrag in den loop van het eerste jaar, zal worden ingehouden van elke verhooging van wedde of belooning, die aan de ambtenaren ten deel mogt vallen. De belooning of het gedeelte der belooning, waarvan de korting van 50 pct. wordt ingehouden, zal, zoo lang deze voortduurt, niet aan de korting van 2½ pct. onderworpen zyn. De wedden van *f* 100 of daar beneden zyn van beide kortingen vrygesteld. De wedden van *f* 400 of minder zyn enkel vrygesteld van de korting van 50 pct. Ten aanzien van ambtenaren, die meer dan éénen post bekleeden, zullen de vorenstaande bepalingen op het vereenigd bedrag hunner wedden worden toegepast.

Art. 7. Onder wedde of belooning worden verstaan: alle inkomsten, die, hetzy onder de benaming van traktement of percentsgewyze belooning, hetzy van vaste emolumenten, aan de ambten of bedieningen zyn verbonden, voor zoo ver dezelven in den regel niet strekken tot vergoeding van onkosten, door de waarneming daarvan veroorzaakt. Bureau kosten, schadeloosstellingen, reiskosten en in het algemeen alles wat, onder soortgelyke titels, tot vergoeding van onkosten wordt toegelegd; mitsgaders belooningen voor de waarneming van byzondere commissien, tydelyke inkomsten of toevallige baten of voordeelen, zullen mitsdien niet als wedde of belooning worden beschouwd. Daarentegen zal het genot van vrye woning, huisvesting en voeding, voor zoo ver dit invloed heeft op het bedrag der inkomsten, als wedde of belooning worden aangemerkt. Behoudens deze beginselen, wordt, by administratieve verordeningen, de voor elke cathegorie van ambtenaren gelykwerkende maatstaf aangewezen, waarnaar het zuivere bedrag van gemengde belooningen gevonden zal worden. Gelyke aanwyzing zal plaats hebben omtrent de begrooting der vaste emolumenten en de herleiding tot geldswaarde van hetgeen in natura genoten wordt. De emolumenten der hoogleeraren aan 's Lands hoogescholen en daarmede gelykstaande instellingen van hooger onderwys, blyven vrygesteld van de kortingen in art. 6 omschreven.

Art. 12. Het pensioen van burgerlyke ambtenaren wordt bepaald, voor ieder jaar dienst, op 1/60 deel van de wedde of belooning, met dien verstande, dat hetzelve nimmer het 2/3 gedeelte dier wedde of belooning, noch de som van *f* 4000, zal mogen te bovengaan; met uitzondering van de gevallen, by art. 15 [betreffende de hoofden van de departementen van algemeen bestuur] en 16 bedoeld. Het wachtgeld by § *c* van art. 1 vermeld, zal in geen geval het maximum van pensioen mogen overtreffen.

Art. 13. Het pensioen van hen, bedoeld by § *d* van art. 1 zal worden berekend in evenredigheid van eenen diensttyd van twintig, dertig of veertig jaren, naar mate de ambtenaar minder dan tien, of meer dan tien, of meer dan twintig jaren heeft gediend.

Art. 14. De pensioenen van weduwen en weezen, bedoeld by § *e* art. 1, zullen altyd bedragen drie vierde gedeelten van het pensioen, dat aan derzelver echtgenooten of vaders zou kunnen zyn toegelegd geworden, onverschillig of die pensioenen, aan weduwen met weezen gezamenlyk, dan wel alleen aan weduwen of alleen aan weezen zullen worden verleend.

Art. 16. De bepalingen van § § *a*, *b* en *c* van art. 1 en die van art. 12 zyn niet van toepassing op de hoogleeraren aan 's Lands hoogescholen en daarmede gelykstaande instellingen van hooger onderwys. Zy hebben regt op pensioen, na ontslagen te zyn geworden op eigen verzoek, het zy op grond van zoodanige ongesteldheid, welke hen verhindert de werkzaamheden van hunnen post langer waartenemen, het zy op grond van zestigjarigen ouderdom, gepaard met vyfendertigjarige dienst aan het akademisch onderwys hier te lande.—Hun pensioen zal in die gevallen bedragen de som van *f* 500, verhoogd voor elk dienstjaar boven de vyf, met 1/35 deel van het gewoon traktement uit de schatkist gekweten, en derhalve zonder inbegrip van eenige verhooging van traktement. Diensten, vroeger in andere betrekking bewezen, komen naar den maatstaf, by art. 12 aangenomen, mede in berekening; kunnende echter het pensioen voor de gezamenlyke diensten nimmer de som van het gewoon traktement te boven gaan. Aan hoogleeraren, die op den ouderdom van 70 jaren aftreden, wordt het behoud van hun volle traktement als pensioen verzekerd.

Art. 23. By overlyden of hertrouwen van de weduwe eens ambtenaars, die, op de wyze by § *e* van art. 1 omschreven, het leven heeft verloren, gaat haar pensioen over op zoodanige kinderen, door den ambtenaar nagelaten, die den ouderdom van 23 jaren niet hebben bereikt. De pensioenen der weezen vervallen met derzelver 23jarigen ouderdom of eerder huwelyk.— Zoodra een der weezen ophoudt geregtigd te zyn tot het genot van pensioen, gaat deszelfs aandeel over op de overblyvende regthebbende weezen. Ingeval de ambtenaar die, op de wyze by § *d* van art. 1 omschreven, het leven heeft verloren, behalve eene weduwe, ook kinderen, door hem in een vorig huwelyk verwekt, achterlaat, zal het pensioen, zoo lang de jongste van die kinderen den vollen ouderdom van 23 jaren niet heeft bereikt, op naam en ten gezamenlyken behoeve van de weduwe en van de gezegde kinderen, worden verleend. Na dat het jongste van de overige wettige kinderen des ambtenaars gemelden leeftyd bereikt zal hebben, blyft het pensioen uitsluitend aan de weduwe toegestaan.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 15 Juny 1842.

ALZOO ANNA CATHARINA ELLIS, Weduwe A. H. DE ROCHEMONT, zich by rekwest aan den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie geadresseerd heeft, met verzoek om te mogen verkrygen *Brieven van Manumissie* voor de haar in eigendom aankomende slaven; als: REGINA FRANCISCA, door de wandeling CLEMENTINA, oud 54 jaren, dochter van MARIA; MARIA MAGDALENA, door de wandeling POSTIA, oud 43 jaren, dochter van HILINA; MARIA ROSA, door de wandeling JEANNETTE, oud 37 jaren, dochter van HILINA; zoo is het, dat de HoogEdel Gestrenge Heer Gezaghebber goedgevonden heeft zulks algemeen bekend te maken en een iegelyk, die eenig regt of pretentie op de gemelde slaven mogt sustineren, opteroepen, om binnen den tyd van *drie weken*, na dat deze bekendmaking voor het eerst in de openbare dagbladen zal zyn geplaatst geweest, van hun vermeend regt of pretentie ter Koloniale Secretary dezes eilands aanteekening te doen; zullende na verloop van dien tyd, de vereischte brieven van Manumissie verleend worden.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 16 Juny 1842.

DE HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie, by dispositie in dato 9 dezer No. 233 het navolgende bepaald hebbende, namelyk: "dat het bewys van onvermogen, gevorderd by art. 7 van het "Reglement op het gratis procederen in "regten van arme of onvermogende lieden, "enz. dd. 18/19 January 1825, en strekkende om eenig rekwest by de onderscheidene autoriteiten in deze kolonie te "kunnen doen aan- en in deliberatie- nemen, in stede van aan den voet deszelven, ook zal kunnen gesteld worden ter "plaatse, welke anders door het zegel "wordt ingenomen en wel eenvoudig met "de woorden

"*Bewys van onvermogen aan N. N. tot "bekostiging van het zegel voor dit rekwest" — den ————.*"

"Zullende deze bewyzen door Heeren "Leden van den Koloniaal Raad, alzoo "op het aangebodene papier in blanco, "aan den aanzoeker kunnen afgegeven "worden en voor den tyd van een maand "voor den belanghebbende mogen gelden."

Zoo wordt, op last van Zyn HoogEdel Gestr., het vorenstaande by deze ter kennisse van het algemeen gebragt.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 17 Juny 1842.

VAN wege den HoogEd. Gestrengen Heer Gezaghebber van Curaçao en onderhoorige eilanden, wordt hiermede bekend gemaakt, dat ten gevolge van het daaromtrent gedaan verzoek, *Brieven van Manumissie* zyn verleend aan:

1. de slavin Maria Cathalina, toebehoorende aan Abigael M. Judah Leao,
2. de slavin Geertruida en hare zonen Piriando en Belmon, aankomende Rachel Belmonte,
3. de slaven Maria Ignees en Carolus Martis, aankomende den boedel van Dewd. A. Propheet,
4. den slaaf Pieter Constantinus, toebehoord hebbende aan den boedel van Dewed. W. Lee,
5. de slavin Maria Dorothea, bygenaamd Susannita, toebehoord hebbende aan Rachel en Hanah Pereira Brandao,—en
6. aan den slaaf Alexander van Maria Goeloe, aangekomen hebbende het Bestuur dezer kolonie,

en dat dezelve slaven voortaan zullen heeten:

1. *Maria Cathalina Klas.*
2. *Geertruida Valk.*
   Pieter Valk.
   Benjamin Valk.
3. *Maria Ignees Ridderplaat.*
   Carolus Martis Ridderplaat.
4. *Pieter Constantinus Drukker.*
5. *Maria Dorothea Meurs.*
6. *Alexander Weichelsz van Bygelegen.*

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

VERVOLG

Van de CURAÇAOSCHE COURANT van den 2 July 1842 No. 27.

BISSCHOPPELYKE SCHOLEN TE CURAÇAO.

(Uit de Evangelische Kerkbode van den 11 February jl.)

Wy hebben in No. 14 van onzen vorigen Jaargang een woord in het algemeen gesproken over de onderneming van den Heer Van Wykerslooth, om scholen op Curaçao op te rigten; thans zal het noodig zyn, daarover meer opzettelyk ons met onze Geloofsgenooten te onderhouden, ten einde hen te doen zien, wat wy van deze onderneming te hopen of te vreezen hebben.

Wy verzekeren den Katholyken broeder, die deze regels zyner opmerkzaamheid mogt waardig keuren, dat het geenszins onze bedoeling is, hem in zyne godsdienstige denkwyze of in zyne kerkvoogden te krenken.— Wy eeren elke overtuiging, die op rede en braafheid steunt, ook wanneer zy de onze niet mogt zyn; maar wy zouden meenen onze opgenomen taak lafhartig te verwaarloozen, indien wy uit menschelyke inzigten, verzuimden, onze Geloofsgenooten opmerkzaam te maken op de gevaren, die hunne Godsdienst bedreigen, en aan te sporen tot het nemen van maatregelen, die door de omstandigheden gevorderd worden.

Nú dan, Protestantsche Broeders! wat hebben onze Geloofsgenooten op Curaçao van de geprojecteerde bisschoppelyke scholen aldaar te wachten? Wy zullen het u zonder verdere inleiding zeggen: het *geringste* kwaad, dat hen daardoor bedreigt, is: *dat hunne kinderen Katholiek worden*; en of dit in hunne oogen gering schynen mag of kan, behoeven wy niet te zeggen.

Wel mag het hier den schyn hebben, dat wy ons voor onze eigen schim bang maken. Menig Katholiek zal het zeggen, en deze en gene Protestant zal het denken; en had de Bisschop zyn plan een paar jaar vroeger ontworpen of ten uitvoer gelegd, dan zou ook by ons de gedachte aan gevaar niet zyn opgekomen.— Maar thans zyn ons de oogen geopend, en het is een zeer bevoegd oordeelaar, een zeer yverig Katholiek, een ambtgenoot van den Heer Van Wykerslooth, met één woord, het is de Heer Van Bómmel, Bisschop van *Luik*, die ons deze allergewigste dienst bewezen heeft.

Hebt gy het boek van den Heer Van Bommel niet gelezen, Protestanten, dat hy *Exposé des vrais principes de l' instruction publique* genoemd heeft, en waarvan hy ook in onze taal, te 's Gravenhage by Langenhuyzen, in Feb. 1841, een *Kort Begrip* heeft laten drukken?— Wy hebben er al in een onzer vorige Nommers van gesproken, en zullen ons oordeel over hetzelve hier niet herhalen; alleen maken wy de aanmerking, dat niemand ons voorzeker van partydigheid zal verdenken, wanneer wy een' onzer hevigste bestryders in onze zaak tot onzen pleitbezorger kiezen.

De Heer Van Bommel dan zegt in zyn aangevoerd *Kort Begrip*, op bl. 8, woordelyk: *Het is een vereischte van een goed onderwys der jeugd, dat het bovenal godsdienstig en zedelyk zy. Dit is zulk eene innige hoedanigheid van het volksonderwys, dat het, by gemis daarvan, slecht, gevaarlyk en onmaatschappelyk wordt*; en een paar regels nooger: *het volksonderwys, dat noch zedelyk, noch godsdienstig is, is onmaatschappelyk, de maatschappy moet er mede te gronde gaan.*

Er is dus geene keuze tusschen beiden: de Bisschop van Curium moet aan de Protestanten op Curaçao een slecht, gevaarlyk en onmaatschappelyk onderwys laten geven, een onderwys, waarmede de maatschappy te gronde gaan moet; of zyn onderwys moet er zedelyk en godsdienstig zyn. Het eerste mogen wy niet denken; dus blyft er geen twyfel aan het laatste. "Maar" zegt gy, "daaruit volgt nu nog in geene deele, dat het zedelyk en godsdienstig onderwys een Katholiek onderwys zyn moet. De Bisschop kan hetzelve voor Protestantsche kinderen aan de ouders of den Protestantschen Godsdienstleeraar overlaten; ook kan hy zyn onderwys by de zedeleer bepalen, gelyk zulks in Holland plaats vindt; of indien er volstrekt godsdienstig onderwys gegeven worden moet, kan hy hetzelve slechts tot de algemeen erkende geloofswaarheden uitstrekken, die aan alle Christelyke geloofsbelydenissen gemeen zyn."—Ja, zoo zoude men denken; zoo dachten ook wy, eer wy het *Exposé* van den Heer Van Bommel gelezen hadden. Daaruit echter hebben wy geleerd, dat zulks ongeoorloofd, ja onmogelyk zyn zoude. Geeft slecht op 's mans eigen woorden acht, en gy zult daaruit zien, dat niet de ouders het regt hebben om hunne kinderen godsdienstig onderwys te geven, evenmin een Protestantsch Leeraar; maar alleen de Roomsche Kerk, en zy, aan wie deze Kerk de taak wel wil aanvertrouwen. *De Katholieke kerk heeft het gezag tot grondslag; haar eigenaardig leerstuk is de eenheid door het gezag, hetwelk alleen over de leerstukken beslist, aan welk alleen*—hoort ry: ALLEEN, *het zedelyk en godsdienstig onderwys toekomt* (*Kort Begrip*, bl. 16). En zoo gy het wederregtelyk gelooft te zyn, dat men aan kinderen van Protestantsche ouders eene leer zoude opdringen, die deze zelve niet belyden, dan zult gy het antwoord van den Heer Van Bommel, op bl. 88 en 89, in de volgende bewoordingen vervat vinden: *Gy verleent aan den meester, en des te eerder aan den leeraar, hetgeen gy aan den vader toekent, en gy ziet niet dat de vader zelf daarop geen het minste regt heeft of hebben kan? Hoe! zult gy zeggen, heeft de vader geen regt, aan zyn kind zedelessen te geven? Ongetwyfeld! doch niet volstrekt op eigen gezag, of naar willekeur; de vader is, even als de zoon, een kind der Kerk, aan haar onderworpen zoo in de leerstukken als in de zedeleer. Wanneer hy zyn kind onderwyst, dan doet hy dit als gemagtigde der Kerk; de zedeleer, welke de vader, herder in de eerste plaats van zyn kind, hetzelve kan en moet leeren, is de zedeleer van den Katechismus, en deze is geene andere dan de Christelyke zedeleer, de zedeleer van het Evangelie.* En hier moeten wy nog eens alle Protestanten herinneren, dat wanneer de Katholiek van *de Kerk* spreekt, hy alleen de *Roomsch Katholieke* kerk kan en mag bedoelen, als mede dat het een geloofspunt dier kerk is, dat alle Protestanten—ook zonder te weten of te willen—door den Doop kinderen der Katholieke kerk zyn, waarvan al hunne "kettery" hen niet ontslaan kan; wel ongehoorzame, wederspannige kinderen, maar toch kinderen, die haar gehoorzaamheid en onderwerping verschuldigd zyn. Geen Bisschop kan of mag derhalve aan Protestantsche ouders het regt toekennen om hunnen kinderen eene Protestantsche opvoeding te geven: en wanneer zich een Bisschop met het geven van onderwys aan Protestantsche kinderen inlaat, dan *moet* hy zorgen, dat dit onderwys *bovenal* zedelyk en godsdienstig zy; en dit zedelyk en godsdienstig onderwys is geen ander, *kan en mag* geen ander zyn, dan de leer der *Katholieke* kerk. Wat uwe hoop betreft, dat, in het onderhavige geval, de aangestelde onderwyzeressen zich voor de Protestanten alleen tot het zedelyke zullen bepalen, en het eigenlyke leerstellige voor de R. Katholieke leerlingen zullen voorbehouden, de Heer Van Bommel heeft die hoop verydeld. *Bossuet*, zegt hy, bl. 89, *Bossuet en alle diepe denkers, hebben gezegd en betoogd, dat de zedeleer zoodanig op het leerstuk is gegrond, dat gy noch het eene van het andere scheiden, noch de eene zonder het andere onderwyzen kunt.* En bl. 91: *Verstaat men overigens zich zelven wel, wanneer men zedeleer zonder godsdienstig onderwys, zedelykheid zonder stellige leerstuk ken verlangt? Immers eene zedeleer te scheppen zonder leerstuk, is eene kettery invoeren, en wel de buitensporigste monsterachtigste kettery.... Herinneren wy veeleer hetgeen wy gezegd hebben over het bastaardstelsel in Holland in zwang, volgens welk men eene algemeene godsdienst zonder leerstukken, en zedelykheid zonder stellige voorschriften van zedekunde wil vormen. Dit stelsel geleidt, volgens den Heer Cousin, tot onverschilligheid, of liever het is reeds onverschilligheid in zake van godsdienst, gebrek aan alle beginsel. Derhalve*, zoo besluit hy, bl. 95, *moet het openbaar onderwys, om maatschappelyk te zyn, noodwendig godsdienstig en zedelyk zyn; de godsdienst, niet eene vlottende, algemeene godsdienst, maar de stellige godsdienst moet er den grondslag, het voornaamste deel van uitmaken.* En wat is de *stellige godsdienst* in de meening van den Katholiek? Geene andere dan de eenige *Roomsch-Katholieke.*

Als laatste toevlugt zult gy u welligt op de wetten van den Staat beroepen, die zulk een wederregtelyk grypen in vreemde regten niet zullen dulden. Doch ook dit is een al te zwak bolwerk tegen den yver der R. Katholieken. "*De godsdienstige leeringen, die de ziel van alle onderwys zyn,*" zegt de Heer Van Bommel, bl. 65, *behooren niet aan den Staat; de Staat heeft geene magt over haar: zy behooren der Kerk; zy behooren haar geheel, uitsluitend. Van haar zal de school ze* MOETEN *ontvangen; zy behoort ze te handhaven en zy* MOET *de school hare voornaamste zending doen vervullen*, enz.

Ziedaar, welk onderwys de Protestanten op Curaçao van de bisschoppelyke scholen te wachten hebben.— Ziedaar, wat het oogmerk is van die algemeene scholen, welke aldaar zullen opgerigt worden. Dit zyn *de voor allen noodwendige kundigheden*, die men op het oog heeft daar *algemeen* te verbreiden. Gy dacht, dat daaronder de eerste beginselen van het lager onderwys verstaan werden, onderwys in lezen, schryven, rekenen, enz. Dit mag als byzaak, of als middel gebezigd worden; maar de godsdienst is de hoofdzaak, waaraan al het overige moet ondergeschikt en dienstbaar zyn.— Niet voor deze "beuzelingen," wat zeg ik? niet voor deze "gevaarlyke kundigheden," zoude de Heer Van Wykerslooth zulk eene groote onderneming doen, indien de godsdienst niet zyne byzondere dryfveêr ware. En wy verheugen ons, dat de Heer Van Bommel ons de bewyzen van hetgeen wy beweren, zoo onomwonden geleverd heeft. *Wy houden staande*, zegt hy, bl. 83, *met de geheele Katholieke Geestelykheid*,—ziet gy, met de *geheele* Katholieke Geestelykheid, waaronder de Heer Van Wykerslooth met uitstekende waardigheid prykt —*dat een niet grondig godsdienstig en zedelyk onderwys eene aanwakkering is van nieuwe behoeften, gevaarlyker dan de onwetendheid zelve, dat het derhalve* BETER *is zich te bepalen, om aan het volk het kleine wetboek van zyne pligten jegens God en de maatschappy te onderwyzen, dan het te leeren lezen en schryven, op eene wys, die het dat onderwys zelve tegen zich doe keeren en tot zyn ongeluk aanwenden.* Lezen en schryven zouden voor ketters slechts het middel zyn om de kettery te doen voortduren en te verbreiden; men moet dus vooral trachten hen van de kettery te genezen, terwyl men hun deze gevaarlyke wapens in handen geeft.

Maar, het zal, meent gy, der vrome zusters op Curaçao immers volstrekt aan gelegenheid ontbreken om godsdienstige onderwys aan Protestantsche kinderen te geven, vermits dit godsdienstig onderwys alleen aan Roomsch-Katholieke kinderen, en wel in afzonderlyke uren, zal gegeven worden. Meent gy dit waarlyk?— En weet gy dan niet, dat er middelen zyn, om dit zoo behendig, zoo ongevoelig te doen, dat de onnoozele leerlingen zoo min als hunne ouders het merken, vóórdat het eerst zoo tedere plantje zulke vaste wortelen heeft geschoten, dat het niet meer uit te roeijen is?— De Heer Van Bommel zal u ook hier van uwe dwaling genezen. *Het zedelyk en godsdienstig onderwys*, spreekt hy met Guizot, *is niet, als het rekenen, de aardrykskunde, eene les, die in het voorbygaan wordt gegeven, op een bepaald uur, na hetwelk er geene spraak meer van is; het wetenschappelyke is zelfs het minste van al in het zedelyk en godsdienstig onderwys, bovenal is het noodig, dat de dampkring der school zedelyk en godsdienstig zy; het is hier veeleer zake van opvoeding dan van onderwys, en zoo het zedelyk en godsdienstig onderwys niet het geheele onderwys beheerscht, zult gy aat doel niet bereiken.* ALZOO MOET DIT ZEDELYK EN GODSDIENSTIG ONDERWYS ZICH VERBINDEN MET HET ALGEHEELE ONDERWYS, MET AL DE DADEN VAN DEN SCHOOLMEESTER EN DE KINDEREN.— En kort daarop: *De meester, gevormd naar de geheel byzondere manier, welke de Heer Cousin zoo goed beschreven heeft en van vóórlang er op afgerigt, om zich in de gemoederen der kinderen in te dringen, moet, zonder dat zyn klein gehoor daarop bedacht zy*—hoort gy het wel?—*met het geheele onderwys, die zedelyke en godsdienstige begrippen weten te* VERBINDEN, *die den geest openende, regt tot het hart gaan, en die vaderlyke raadgevingen, welke een kind leeren zich zelven te herkennen, en in zyne nog maagdelyke ziel de zaden van alle deugden strooijen.* Dat onder deze deugden de Roomsche godsdienst de allereerste plaats bekleedt, zonder welke al de overige niets zyn dan ydel vertoon, behoeft niet verder betoogd te worden. *Wacht u*, zoo is zyn besluit, bl. 88, *wacht u derhalve om van het eigenlyk gezegde godsdienstig onderwys eene volstrekte byzaak te maken. Wy voor ons gelooven, dat de leerwyze der Broeders, om den Katechismus te leeren, en tevens de zedeleer en de godsdienst met al het overige der opvoeding, met de handelingen des meesters en der leerlingen te* VERBINDEN *eene uitmuntende leerwyze is*. Zoo is het. De *Broeders* van den Heer Van Bommel, de Zusters van den Heer Van Wykerslooth zyn *op gansch byzondere wyze gevormd en vóórlang er op afgerigt om in de maagdelyke ziel der jeugdige leerlingen het zaad van het Katholicismus met voorzigtige hand uit te strooijen.* De meisjes op Curaçao zullen weldra echtgenooten en moeders worden, en de ontvangen indrukken van het eene geslacht op het andere gemakkelyk voortplanten.

Het is dus wel als uit den mond van den Heer Van Bommel, dat wy onze bewysvoering hebben opgeschreven: ALLE *onderwys moet godsdienstig zyn*; dus ook het onderwys der Rozendaalsche zusters, op Curaçao aan de Protestanten gegeven. ALLE *godsdienstig onderwys behoort aan de Katholieke Kerk*; dus heeft noch de Staat, noch het ouderlyk gezag, noch iemand anders het regt om de Rozendaalsche zusters dit te verbieden. ALLE *onderwys moet met het godsdienstige* VERBONDEN *zyn*; dus moeten op Curaçao de Rozendaalsche zusters de Katholieke leer aan *alle* leerlingen inprenten, onverschillig of deze in de godsdienst opzettelyk onderwys genieten of niet. En dit zelfde moeten alle Katholieke onderwyzers door de gansche wereld doen, indien zy van Geestelyken afhangen, die met den Heer Van Bommel over de beginselen van het onderwys eenstemming denken.

Dit laatste voert ons van zelve op de eenige aanmerking, die op onze redekaveling nog te maken is, te weten: of dan waarlyk de Heer Van Wykerslooth nopens het onderhavige vraagpunt van dezelfde meening is als zyn ambtgenoot van Luik; en wy gelooven, op goede gronden, den Bisschop van Curium geen onregt te doen, met dit aan te nemen.

Wy hebben daartoe zeker niet aan te voeren het beweren van den Heer Van Kints, dat alle Katholieken in belangryke punten eenstemming denken (zie ons Nommer van 26 November l. l.); want wy zyn overtuigd van deszelfs valschheid. Evenmin zullen wy ons hier beroepen op een' huiselyken twist onder de Katholieken zelve, waarvan wy in *de Cath. Ned. Stemmen* gelezen hebben (*), ter zake van eene geheime of heimelyke verstandhouding tusschen de beide bedoelde Kerkvoogden; want wy laten ons ongaarne in met huiselyke geschillen, ook als zy luid gevoerd worden. Maar wy hebben onze lezers op de omstandigheid opmerkzaam te maken, dat het werk van den Heer Van Bommel by het grootste getal Katholieken met groote toejuiching is ontvangen; gelyk de Schryver zelf openhartig betuigt, bl. 98: *Niet alleen binnen-, maar ook buiten 's lands, in Frankryk, in Holland, in Duitschland en in Italië, heeft het in de Voorstelling behandelde pleit de eervolste goedkeuring verworven*: terwyl zy, die er vroeger eenige bedenking tegen hadden, slechts eenige nadere toelichting noodig hadden, om van hetzelfde gevoelen te zyn (ald.) *De Katholieken zelve hadden allen geen even goed begrip van de regten der gezindheden in zake van openbaar wettelyk onderwys....thans zyn aan Katholieken en liberalen de oogen geopend, enz.* De Heer Van Wykerslooth is met de regten en eischen zyner Kerk voorzeker al te goed bekend, om onder de onwetenden, en een al te yverig voorstander derzelve, om onder de onwilligen gerangschikt te worden. Doch er is meer. De Heer Van Wykerslooth is *een vriend* van den Heer van Bommel (*). Zy zyn vrienden van hunne jeugd af aan, vrienden, die door onderscheidene banden zyn verbonden, die byna hetzelfde onderwys, dezelfde opvoeding genoten hebben, die gezamenlyk eigenaars en oprigters zyn geweest van een opvoedings-Instituut, beide thans bisschoppen der R. Katholieke Kerk. Zou men dan niet meenen beide vrienden te verongelyken door het vermoeden, dat zy over een punt, zoo gewigtig en voor hunne Kerk zoo hoogst belangryk als het onderhavige, van tegenovergestelde gevoelens zyn. Het sterkste bewys daartegen, indien er nog bewys noodig was, is, dat, in zulk een geval, de Heer Van Wykerslooth het gansche bestuur van Hageveld, van deszelfs oprigting in 1817 af tot deszelfs sluiting in 1825 toe, zeker niet aan den Heer Van Bommel alleen zou hebben overgelaten.

Wy hebben in het begin van ons betoog gezegd, dat het *geringste* gevaar, dat den Protestanten op Curaçao van de bisschoppelyke school bedreigt, is de verleiding van het geloof hunner vaderen tot het Katholicismus; en gelooven dit ook overvloedig te hebben betoogd.— Thans zal men ons welligt vragen, of wy dan nog iets *ergers* dan dit meenen te moeten duchten? Wy mogen niet ontveinzen, dat zulks ons gevoelen is. Maar wy kunnen daarop nu slechts in het voorbygaan wyzen. Er is een Katholicismus, waarvoor wy eerbied hebben, ofschoon wy met hart en ziel Protestantsch zyn, en een' teruggang tot de Kerk van Rome als eene der grootste zedelyke rampen beschouwen, die ons konden treffen; maar er is ook eene Secte, die zich den naam van Katholiek geeft, wy weten niet met welk regt maar het is eene Secte, die wy van ganscher harte verfoeijen; die Secte is het Jezuïtismus, en het zal te bezien staan, welk Katholicismus men op Curaçao denkt in te voeren. Wy hebben gehoord, en, zoo wy meenen, uit geloofwaardige bronnen, dat de Heer Van Wykerslooth te Katwyk aan den Rhyn een gesticht van opvoeding bezit, in hetwelk *alle leeraars*, of althans met zeer geringe uitzondering, *tot de Jezuiten behooren.*

En hiermede zouden wy van dit onderwerp kunnen afstappen, indien het alleen onze taak ware, het gevaar, dat onze geloofsgenooten bedreigt, aan te wyzen, en niet tevens naar middelen te helpen uitzien om het af te weren. Het laatste is, wy bekennen het, vry wat moeijelyker dan het eerste; en toch is er groot gevaar in het uitstel gelegen. Wy kunnen hier slechts zeggen, wat er te doen is. terwyl wy het aan anderen moeten overlaten om het uit te voeren.

1. Waarschuwt uwe geloofsgenooten op Curaçao, om van de bisschoppelyke *algemeene* scholen geen gebruik te maken. Dit is echter niet genoeg. Roept den hongerige toe, dat de spys, waaraan hy zynen eetlust wil bevredigen, ongezond, of zelfs vergiftigd is; maar geeft hem tevens iets anders in de plaats.

2. Opent eene inteekening onder de gegoede en godsdienstige Protestanten tot het daarstellen van een fonds, om in de Koloniën, en *waar de nood het vordert*, scholen op te rigten, waarvan onze jeugd, zonder gevaar van verleiding, gebruik kan maken; doch ook dit is niet toereikend. Wilt gy een middel, dat op den duur en grondig werkt; wilt gy in staat zyn, om alle pogingen van het R. Katholicismus in dat opzigt het hoofd te bieden, en meer te kunnen dan zy? Wilt gy dit ernstig, mannelyk, zoo als onze voorouders het juk van Rome hebben willen afschudden? Wilt gy dit zoo? Vestigt dan uwe aandacht op de Protestantsche *Soeurs de Charité* in Duitschland en Frankryk (†), op de Protestantsche vrouwelyke zendelingen in Engeland, en — volgt hen na. Ook Hollandsche maagden kunnen voor de edele zaak van het Protestantismus, wat Duitsche, Fransche en Engelsche kunnen, en wat zoo vele harer landgenooten voor het R. Katholicismus met navolgenswaardigen yver ondernemen. Slechts de hand aan het werk geslagen! De brandstof is dáár; er ontbreekt niets anders dan eene hand, die er het vuur inbrengt.

O.

(*) Zoo wy meenen, van Maart 1838, by gelegenheid der beoordeeling van zeker werkje, getiteld: *Praatjes voor Roomsch-Katholieken*, enz. Te Leyden, by Du Mortier en Zoon.

(*) Van Bommel, Brief aan den Hoogleeraar Siegenbeek, bl. 6.

(†) Op dit onderwerp wenschen wy nader terug te komen.